

УДК 378

ГАВРИЛЕНКО Катерина Володимирівна,
викладач II категорії,
Черкаський медичний коледж
e-mail: gavrilenkokv10@gmail.com

КОНЦЕПЦІЯ СТИЛІВ НАВЧАННЯ ЯК СКЛADOVA ТЕОРІЇ НАВЧАННЯ ЧЕРЕЗ ДОСВІД У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ МЕДИКІВ

У статті досліджується концепція стилів навчання на основі теорії навчання через досвід, автором якої є Девід А. Кольб, розглядаються конкретні характеристики кожного із чотирьох стилів навчання, а також результати експерименту, проведеного у 1996 році на Філіпінах серед студентів, які вивчали медсестринство, метою якого було порівняння традиційного навчання та навчання через досвід з урахуванням стилів навчання студентів.

Ключові слова: навчання через досвід; теорія навчання через досвід; стилі навчання; динамічний; образний; аналітичний; кінстетичний.

Постановка проблеми. Протягом кількох останніх десятиліть в освіті відбувався перехід від тієї моделі передачі знань, в центрі якої стоїть викладач, до фокусу на набувачеві знань, що став активним учасником навчального процесу. Ці зміни взяли початок в навчальних закладах західних країн, але не обійшли стороною і вітчизняну систему освіти. Традиційне викладання на основі лекцій є ефективним при фокусі на самому об'ємі знань, але якщо на передній план виходять навички вирішення задач, рівень засвоєння знань або здатність перенести щойно здобуті знання до виробничої практики, то навчання через досвід з його інтерактивним підходом та врахуванням стилів навчання студентів виявиться більш ефективним.

Професійна освіта майбутніх медиків в Україні переживає процес реформування і числені науковці та освітяни шукають шляхи та інструменти вдосконалення якості освіти. Сьогодення ставить високу планку перед майбутніми медиками та тими, хто їх навчає, і тому слухним буде придивитися до позитивного досвіду західних колег, щоб зайвий раз не винаходити велосипед.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Теорія навчання через досвід базується на дослідженнях таких видатних зарубіжних вчених ХХ століття як Джон Дьюї, Курт Леві, Вільям Джеймс, Карл Джанг, Карл Роджерс та ін., які надавали досвіду центральну роль в своїх теоріях людського навчання та розвитку. Автором самої теорії навчання через досвід, а також концепції стилів навчання є Девід А. Кольба.

Мета статті. Дослідження західних науковців вказують на те, що інтерактивне навчання через досвід, що враховує стилі навчання студентів є ефективнішим, ніж традиційне. Тож метою статті є стислий огляд теорії навчання через досвід, що досліджує концепцію стилів навчання, ознайомлення з чотирма основними стилями навчання за версією Девіда А. Кольба, а також розгляд результатів експерименту, що порівняв традиційне навчання на засаді лекцій та навчання через досвід з урахуванням стилів навчання студентів.

Виклад основного матеріалу дослідження. Теорія навчання через досвід та концепція стилів навчання вперше були сформульовані Д.А. Кольбом у 1971 році. З тих пір вони отримали широке визнання як інструмент покращення вищої освіти у Сполучених Штатах Америки, а також у всьому світі. Значна кількість досліджень вказала на те, що традиційна педагогіка, де викладач виступає центральною фігурою, програє у порівнянні з більш цілісним підходом до навчання, що поважає інтелект та емоційність студентів, а також їх здатність до самостійного здобуття знань. [5]

За теорією Кольба навчання – це «процес, в якому знання створюється шляхом трансформації досвіду. Знання є результатом сприйняття та трансформації досвіду». [7] Теорія навчання через досвід визначає дві моделі сприйняття досвіду – конкретний досвід та абстрактна концептуалізація, а також дві моделі трансформації досвіду – рефлексивне спостереження та активне експериментування. Конкретний досвід є основою для спостережень та рефлексії. Ці міркування перетворюються на абстрактні концепції, які лягають в основу подальших дій. Люди мають індивідуальні відмінності в навчанні залежно від того, якій фазі навчального циклу вони віддають перевагу. Ці відмінності і є стилями навчання. За версією Девіда А. Кольба їх існує чотири:

Динамічний. Люди такого стилю навчання сприймають інформацію конкретно і переробляють її активно. Це новатори, сповнені ентузіазму. Вони навчаються, використовуючи і випробовуючи свій досвід. Їм характерна проникливість. Такі учні: часто запитують: «А що буде якщо?..», «А якщо?..»; вбачають у знаннях важливий шлях до дії; зосереджені на співвідношеннях між речами; вільно спілкуються з різними людьми; їм подобається різноманітність і вони завжди думають про нові можливості; не визнають авторитетів.

Учням такого стилю навчання краще надати можливість експериментувати, творити та застосовувати знання на практиці. [3]

Образний. Такі учні сприймають інформацію конкретно, а переробляють її пасивно (рефлекторно, відтворюючи її). Вони уважні слухачі, наділені багатою уявою. Навчаються через почуття. Такі люди люблять бути залученими до важливих подій. Вони виступають за солідарність. Їхнє улюблене питання: «Чому?» Вони: сприймають знання як засіб підвищення своєї проникливості; люблять дискусії у групах; навчаються через почуття; дуже активні, люблять брати у всьому участь; визнають авторитет, якщо він заслуговує на те.

Обмін думками і дискусії – найбільш ефективні методи для цього стилю навчання [3].

Аналітичний. Учні сприймають інформацію абстрактно, а переробляють її пасивно (рефлекторно). Здібні до створення концепцій і моделей. Вони ретельно обмірковують усе, над чим працюють. Вони прагнуть інтелектуальної досконалості. Їх улюблене питання: «Що?» Вони обережно спостерігають перед тим, як зробити висновки про явище чи сутність речей. Ці люди надають перевагу фактам і теорії: знання, на їх думку, надають глибини

їхньому розумінню; вони зосереджують увагу на тому, як частини співвідносяться одна з одною; люблять деталі; цікавляться аналітичними порівняннями; чітко визначають цілі того, що роблять; зважають на ієрархію авторитетів; вимагають від учителя систематизованого викладу матеріалу [6].

Кінестетичний. Сприймають інформацію абстрактно і переробляють її активно. Мають здатність активно застосовувати ідеї. Вони – «люди справи». Такі люди працюють через збирання фактів. Вони запитують: «Як це спрацює?» Намагаються зробити логічний аналіз матеріалу. Більш зорієнтовані на символи. Вони вбачають у знаннях силу, яка допоможе людям працювати краще; зацікавлені у продуктивності зробленого; схильні до відкритого вирішення конфлікту; завжди дотримуються графіку/розкладу; беруть на себе багато відповідальності; швидко схоплюють суть речей.

Вбачають необхідність в авторитеті, але, якщо на них тиснути, будуть намагатися уникнути цього тиску [4].

У 1996 році на Філіпінах під час тренінгу про віл СНІД було проведено експеримент серед студентів, які вивчали медсестринську справу. Метою експерименту було порівняння ефективності дидактичного навчання та навчання через досвід. Автори експерименту хотіли покращити рівень знань про віл СНІД і покращити ставлення до ВІЛ-позитивних пацієнтів. Одна група студентів отримала дидактичне навчання у формі лекцій, а друга група пройшла тренінг на основі експериментального навчання через досвід. Дидактична група прослухала 2-годинну презентацію, після чого 30 хвилин студенти могли ставити питання інструктору і отримувати відповіді на них. В кінці сесії 30 хвилин було відведено на спілкування з ВІЛ-позитивним пацієнтом [2].

В експериментальній групі була проведена презентація і обговорення багатьох тематичних ситуацій, а також рольові ігри за участі студентів. В кінці сесії 30 хвилин було відведено на спілкування з ВІЛ-позитивним пацієнтом.

На початку сесії та в її кінці були проведені тести на оцінку знань і ставлень. Ці тести показали, що обидві групи суттєво підвищили рівень знань, але в експериментальній групі рівень засвоєння знань виявився значно вищим, і тільки в цій групі ставлення студентів до ВІЛ-позитивних людей стало більш позитивним на всіх рівнях.

Автори дійшли висновку, що експериментальний підхід був більш ефективним ніж дидактичний за п'ятьма ознаками: по-перше, підхід постановки задач перед студентами дав можливість активного залучення студентів через рольові ігри. По-друге, такий підхід підсилював особисту задіяність через роздуми над задачами. По-третє, навчальні ситуації відображали реальний світ і забезпечували інтеграцію теорії з її практичним застосуванням. По-четверте, сесія на основі навчання через досвід була гнучкою і робила студента центральною фігурою. По-п'яте, участь ВІЛ-позитивного пацієнта була добре інтегрованою в сесії на основі навчання через досвід, а в дидактичній сесії відповіді на питання і особисте свідчення ВІЛ-позитивного пацієнта були окремими неінтегрованими частинами [2].

Висновки: З впевненістю можна сказати, що освітяни можуть використати інформацію про стилі навчання для того, щоб підняти ефективність викладання, а також максимізувати рівень засвоєння знань студентами. На відміну від традиційного дидактичного викладання, навчання через досвід, що враховує навчальні стилі студентів, забезпечує багатовимірність навчальних стратегій та їх інтеграцію, що вже було експериментально підтверджено.

Список використаної літератури

1. Kolb, A., & Kolb, D.A. (2005). *Experiential learning theory bibliography*. Experience Based Learning Systems, Inc. Retrieved from www.learningfromexperience.com.
2. Kolb, A., & Kolb, D.A. (2005). Learning style and learning spaces: Enhancing experiential learning in higher education. *Academy of Management Learning and Education*, forthcoming. Retrieved from <https://people.ok.ubc.ca/>
3. Kolb, A. Y. & Kolb, D. A. (2005). *The Kolb learning style inventory 3.1: Technical specifications*. Boston, MA: Hay Resources Direct. Retrieved from learningfromexperience.com/media/2010/08/Tech_spec
4. Kolb, D.A. (1999). *Learning Style Inventory, version 3*. TRG Hay/McBer, Training Resources Group. 116 Huntington Avenue, Boston, MA 02116. Retrieved from trg_mcber@haygroup.com.
5. Kolb, D.A. (1971). *Learning Style Inventory*. TRG hay/McBer, Training Resoruces Group. 116 Huntington Avenue, Boston, MA 02116. Retrieved from trg_mcber@haygroup.com.

6. Kolb, D.A. (1985). *Learning Style Inventory*. TRG hay/McBer, Training Resoruces Group. 116 Huntington Avenue, Boston, MA 02116 Retrieved from trg_mcber@haygroup.com.
7. Kolb, D.A. (1984). *Experiential learning: Experience as the source of learning and development*. New Jersey: Prentice-Hall. Retrieved from ptgmedia.pearsoncmg.com/images/9780133892406/

References

1. Kolb, A., & Kolb, D.A. (2005). *Experiential learning theory bibliography*. Experience Based Learning Systems, Inc. Retrieved from www.learningfromexperience.com.
2. Kolb, A., & Kolb, D.A. (2005). Learning style and learning spaces: Enhancing experiential learning in higher education. *Academy of Management Learning and Education*, forthcoming. Retrieved from <https://people.ok.ubc.ca/>
3. Kolb, A. Y. & Kolb, D. A. (2005). *The Kolb learning style inventory 3.1: Technical specifications*. Boston, MA: Hay Resources Direct. Retrieved from learningfromexperience.com/media/2010/08/Tech_spec
4. Kolb, D.A. (1999). *Learning Style Inventory, version 3*. TRG Hay/McBer, Training Resources Group. 116 Huntington Avenue, Boston, MA 02116. Retrieved from trg_mcber@haygroup.com.
5. Kolb, D.A. (1971). *Learning Style Inventory*. TRG hay/McBer, Training Resoruces Group. 116 Huntington Avenue, Boston, MA 02116. Retrieved from trg_mcber@haygroup.com.
6. Kolb, D.A. (1985). *Learning Style Inventory*. TRG hay/McBer, Training Resoruces Group. 116 Huntington Avenue, Boston, MA 02116 Retrieved from trg_mcber@haygroup.com.
7. Kolb, D.A. (1984). *Experiential learning: Experience as the source of learning and development*. New Jersey: Prentice-Hall. Retrieved from ptgmedia.pearsoncmg.com/images/9780133892406/

HAVRYLENKO Kateryna,

Teacher of Second Category,
Cherkassy Medical College
e-mail: gavrilenkokv10@gmail.com

THE CONCEPT OF LEARNING STYLES AS A COMPONENT OF THE LEARNING THEORY WITH THE HELP OF EXPERIENCE IN FUTURE MEDICAL WORKERS' PROFESSIONAL TRAINING

Abstract. *Within the last couple of decades there has happened a significant change in education from the teacher-centered approach to a focus on the learner as an active participant in the learning process. Traditional lecture-based instruction is efficient when the scope of knowledge itself is taken into consideration, and deficient where the focus is on retention of knowledge, problem-solving skills, or ability to put the newly acquired knowledge into practice.*

Experiential learning theory and the concept of learning styles were first formulated by David A. Kolb in 1971. Since then it has become a widely used tool of teaching and learning improvement in higher education. Kolb's theory defines learning as "the process whereby knowledge is created through the transformation of experience. Knowledge results from the combination of grasping and transforming experience" Experiential learning theory singles out two modes of grasping experience—Concrete Experience and Abstract Conceptualization -- and two modes of transforming experience—Reflective Observation and Active Experimentation. Learners have individual differences in the way they obtain knowledge depending on the most preferred mode of grasping or transforming experience. According to Kolb there are four distinct learning styles. The first one is dynamic. People of this learning style are good at experimenting, creating and putting knowledge into practice. Imaginative learners are best at exchanging opinions and discussions. Analytical learners need systematic presentation of material and kinesthetic learners perceive all the information abstractly and process it actively.

In 1996 there was conducted a pre-test post-test experimental study to assess the effectiveness of didactic teaching and experiential learning in a HIV/AIDS training for nursing students in the Philippines. The authors hypothesized that experiential learning would yield significantly higher knowledge levels and favorable attitude changes in the students than didactic teaching. Knowledge post-test scores indicated that both didactic and experiential learning approach caused a significant increase in the students' knowledge levels. However, the experiential learning group achieved significantly higher knowledge level than the didactic group and only the experiential learning group showed a consistent positive change on all attitudinal scales.

Educators can definitely use the learning style information to increase teaching effectiveness and maximize student learning.

Key words: *experiential learning; experiential learning theory; learning styles; dynamic; imaginative; analytical; kinesthetic.*

Одержано редакцією 08.03.2017
Прийнято до публікації 12.03.2017